

26/03/2021

L'os navicular del primat *Anchomomys* dona noves pistes sobre la seva locomoció

Un equip de recerca de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP) ha descrit l'os navicular del petit primat *Anchomomys frontanyensis*, una espècie trobada a Sant Jaume de Frontanyà (Berguedà, Catalunya) l'any 2011. Les característiques de les seves restes fòssils indiquen que aquesta espècie seria més àgil que d'altres del seu grup, els adapiformes. Els darrers anys, la recerca en aquest jaciment ha permès descriure diverses espècies noves de primats de l'Eocè (fa entre 55 i 33 milions d'anys).

Recreació d'un adapiforme de l'Eocè (Oscar Sanisidro/ICP).

Els primats de l'Eocè són els primers euprimats (primats d'aspecte modern) que van existir, i alguns dels seus representants s'han trobat a diferents jaciments del Prepirineu català. En aquest sentit, Sant Jaume de Frontanyà és un jaciment de referència. Moltes de les restes recuperades durant el segle passat en aquest jaciment no s'havien estudiat mai però, en la darrera dècada, han servit perquè es descrivissin diverses espècies noves com ara *Necrolemur anadoni*, *Pseudoloris pyrenaicus* o la mateixa *Anchomomys frontanyensis*.

Els primats de l'Eocè trobats al Prepirineu català pertanyen a dos grups: els adapiformes

(emparentats amb els lèmurs i els loris actuals), i que pertanyen al grup dels estrepsirins (coneguts sovint com primats de “nas humit”); i els omomyiformes (més emparentats amb els tarsers actuals), i que són haplorins (primats de “nas sec”, com els humans). Tant els adapiformes com els omomyiformes fòssils tradicionalment s’han estudiat poc a la península Ibèrica, però des del punt de vista científic són molt interessants per establir relacions de parentiu amb faunes actuals i analitzar les característiques d’uns animals que se situen en la base del grup al qual pertanyen els humans.

Recentment, en el nostre equip* de recerca hem analitzat en detall el navicular de l’adapiforme *Anchomomys frontanyensis* i els resultats han estat publicats en un article a la prestigiosa revista *Journal of Human Evolution*. Aquest petit os del tars del peu uneix l’astràgal (a la base de la tibia) i els cuneïformes i, fins ara, no s’havia estudiat mai en cap primat de l’Eocè peninsular. El navicular és el tercer os de l’esquelet postcranial d’aquesta espècie que s’analitza, després de l’astràgal i el calcani.

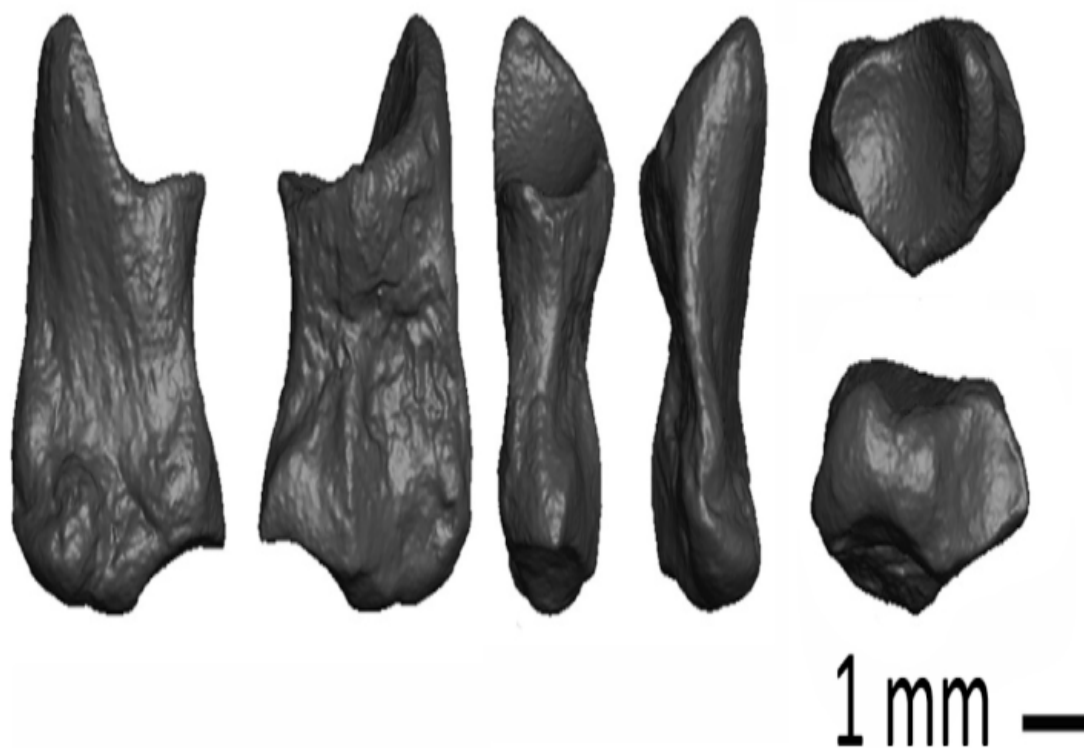

Figura 1 Diferents vistes de l’os navicular d’*Anchomomys frontanyensis* (Judith Marigó / ICP).

D’una banda, l’estudi dels ossos del peu ens permet deduir algunes característiques del comportament locomotor d’aquesta espècie. El navicular d’*Anchomomys* és relativament llarg, una característica que està relacionada amb l’agilitat en el salt dels primats. Pensem que *Anchomomys* devia ser més àgil que altres adapiformes tot i que no estava especialment adaptat pel salt. La seva forma de locomoció segurament era semblant a la dels quirogalèids, una família de petits lèmurs d’hàbits nocturns que en l’actualitat només viuen a Madagascar.

D’altra banda, la presència d’una faceta d’articulació entre els ossos mesocuneiforme i cuboides

ens fa pensar que l'adapiforme *Anchomomys frontanyensis* tenia una posició del peu més invertida (és a dir, amb les plantes dels peus "mirant-se") que els permetia agafar-se millor a les branques petites que els omomyiformes. Aquestes diferències haurien evitat la competència entre els dos grups, de manera que cadascun d'ells hauria ocupat espais diferents de la capçada dels arbres.

*Equip de recerca encapçalat per Judit Marigó, investigadora Beatriu de Pinós del grup de recerca en Paleoprimatologia i Paleoantropologia de l'ICP, centre de recerca adscrit a la UAB, i professora associada de la Unitat de Paleontologia del Departament de Geologia de la UAB, i també dels màsters de la UAB "Paleobiologia i Registre Fòssil" i "Antropologia Biològica"

Judit Marigó

Grup de recerca "Paleoprimatologia i Paleoantropologia", Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP).
Universitat Autònoma de Barcelona.

judit.marigo@icp.cat

Referències

Marigó, J., Minwer-Barakat, R., Moyà-Solà, S., Boyer, D.M. (2020). **First navicular remains of a European adapiform (*Anchomomys frontanyensis*) from the Middle Eocene of the Eastern Pyrenees (Catalonia, Spain): implications for early primate locomotor behavior and navicular evolution.** *Journal of Human Evolution*, 139, 102708. DOI: [10.1016/j.jhevol.2019.102708](https://doi.org/10.1016/j.jhevol.2019.102708)

[View low-bandwidth version](#)